

Panna Maria Milotická

Transformovaná kopie vídeňského milostného obrazu *Panny Marie s nakloněnou hlavou* pořízená v roce 1839 hrabětem Gabrielem Choiseul d'Aillecourt (1780–1840) pro kostel Všech svatých v Miloticích.

Hrabě Choiseul, manžel držitelky milotického panství Kristýny (1780–1819), roz. Serényi, byl svými současníky viděn jako mimořádně zbožný člověk a platil za štědrého donátora kostelů na svém panství. Pro farní chrám v Milo-

ticích pořídil v roce 1839 obraz s motivem *Panny Marie s nakloněnou hlavou*, který patřil k nejuctívanějším vyobrazením Matky Boží v Rakousku. Malba byla tehdy umístěna nad svatostánek. O 110 let později, v roce 1949, byla ovšem při generální opravě chrámu jako překážející odstraněna a uložena na faru. O jejím navrácení do kostela se uvažovalo už v poslední čtvrtině 20. století. Ke slavnostnímu přenesení tohoto mariánského obrazu zpět do kostela došlo 27. srpna 2017, v jubilejním roce 100. výročí zjevení Panny Marie ve Fatimě. Při této slavnosti byla zároveň milotická farnost před tímto obrazem zasvěcena Neposkvrněnému Srdci Panny Marie.

Milotická Panna Maria se v mnohém od vídeňského originálu či jeho tradičních kopií odlišuje. V podstatě je převzat pouze námět: poprsí Panny Marie s mírně nakloněnou hlavou. Právem tedy můžeme milotický obraz považovat za unikát.

Jedná se o olejomalbu na dřevěné, patrně dubové desce, oproti originálu v horní části zaoblené. Oděv Matky Boží nese tři typické mariánské barvy: červenou, modrou a bílou. Červená symbolizuje královský majestát a moc. Modrá je symbolem nebe. Obě dvě barvy tedy připomínají úlohu Panny Marie jako Královny nebe. Bílá barva značí Mariino

panenství. Zlatá barva na pozadí, kterou se milotický obraz od originálu odlišuje, pak představuje věčnost. Povrch zlatého pozadí je navíc tvořen vroubky, čímž postava Panny Marie jakoby vystupuje do prostoru.

Modlitby k *Panně Marii s nakloněnou hlavou* si všímají její líbezné tváře a vlídných, sklopených očí. Milotická Panna Maria nemá vůči originálu na svém pravém rameni hvězdu. Místo ní zdobí dekolt Bohorodičky množství šperků. Podoba zlatého náhrdelníku a devatera kvítků z perel jsou nejspíše odkazem na invokace loretánských litaní – Maria jako stánek Ducha svatého, růže tajemná, dům zlatý, hvězda jitřní atd. Kříž z drahokamů na jejím krku je pak poukazem na Ježíšovo utrpení, které prožívala spolu s ním. Sedm hvězd patrně představuje sedm Mariiných bolestí.

Na zadní straně milotického obrazu je vyryt nápis: *Haec imago est donum Domini comitis a Choiseul picta a fratre Thoma ex CSSR Viennae 1839 (Tento obraz je darem pana hraběte ze Choiseul, namalovaný bratrem Tomášem z Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele ve Vídni 1839).*

Autorem této svébytné kopie milostného obrazu je vídeňský redemptorista, malíř a architekt Tomáš Mařík (1810–1855).

Historie vídeňského originálu

U počátku úcty k tomuto milostnému obrazu stál generál řádu bosých karmelitánů, stoupenec reformy sv. Terezie z Ávily (1515–1582) a obnovitel katolického náboženského života v rakouské monarchii ct. Dominik od Ježíše a Marie (1559–1630).

Podle legendy našel tento mnich v roce 1609 v sutinách jednoho římského domu obraz Panny Marie. Těžce poškozenou malbu Dominik vlastnoručně opravil a umístil do své cely. Když při modlitbě jednoho dne utřel svým vlněným kapesníkem z obrazu prach, malba jakoby ožila. Matka Boží se na Dominika líbezně usmála a na znamení díky uklonila svou hlavu. Mnicha se otázala, jakou odměnu by za tento skutek žádal. Vyděšený karmelitán myslel, že má vidiny. Maria ho ubezpečila, že se nemusí bát a že pro hlubokou lásku jakou projevuje Ježíši a jí samotné vyslyší jeho prosby, ať už má Dominik na srdci cokoliv. Mnich s pokorou svěřil Marii, Matce milosrdenství, sebe samého i své prosby, mezi nimiž byla také žádost o vysvobození duše jednoho zemřelého z očiště. Zjevení skončilo, avšak hlava Panny Marie zůstala na obraze nakloněná. V nejbližší době obětoval Dominik za onoho zemřelého několik modliteb a mší svatých. Brzy na to měl skrze obraz

další zjevení, v němž mu Matka Boží oznámila vysvobození zmíněné duše z očištěných muk. Když se s ním loučila, ještě řekla: „*Všem těm, kteří mě budou skrze tento obraz vroucně ctít a hledat u mě útočiště, daruji mnoho milostí a vyslyším jejich prosby; obzvláště ale vyslyším jejich modlitby za občerstvení a vysvobození duší z očiště.*“

Dominik si proto obraz nenechal pro sebe. Malbu *Panny Marie s nakloněnou hlavou*, jak byla od této chvíle nazývána, dal umístit k veřejné úctě do římského kostela Santa Maria della Scala. Kolem roku 1620 přesídlil tento charismatický karmelitán na území Svaté říše římské. Zemřel 16. února 1630 v císařském paláci v Hofburgu. Dominikově přímluvě se připisují četná uzdravení a od roku 1676 probíhá proces jeho kanonizace.

Po Dominikově smrti si obraz *Panny Marie s nakloněnou hlavou* vyžádal bavorský kurfiřt Maxmilián I. (1573–1651), záhy byl však od něj převezen do Vídně k císaři Ferdinandovi II. (1578–1637). Ten jej nechal umístit ve své soukromé kapli v Hofburgu, kde byl ctěn také celým dvorem. Přímluva *Panny Marie s nakloněnou hlavou* císařskému páru nejednokrát poskytla zvláštní ochranu.

Po Ferdinandově smrti roku 1637 jej císařovna Eleonora (1598–1655) věnovala zpět řádu bosých karmelitánů. Od roku 1655 se obraz nacházel v klá-

šterním kostele na Leopoldstadtu na předměstí Vídně. V roce 1901 byla milostná malba umístěna do nového karmelitánského kostela Svaté Rodiny ve Vídni-Döblingu, kde je dodnes. Během I. světové války přicházelo k obrazu mnoho věřících prosit za mír, byl nošen v procesích a při jedné kající pobožnosti si jej nechal do Schönbrunnu přinést také císař František Josef I. (1830–1916). V roce 1931 korunoval obraz *Panny Marie s nakloněnou hlavou* na příkaz papeže Pia XI. (1857–1939) vídeňský arcibiskup Piffl (1864–1932).

Tak jako u jiných milostných soch a obrazů, i v případě malby *Panny Marie s nakloněnou hlavou* vznikaly devoční kopie. Ty se už během 17. století rozšířily do všech klášterů karmelitánského řádu v dnešním Rakousku a samozřejmě i mimo něj. Vyobrazení *Panny Marie s nakloněnou hlavou* je dodnes ctěno především v zemích Rakouska a Bavorska. Snad ještě větší proslulosti než vídeňský originál dosáhla kopie obrazu z roku 1680 u voršilek v bavorském Landshutu. Pro četná zázračná vyslyšení proseb skrze malbu *Panny Marie s nakloněnou hlavou* proudily k originálu i k jeho kopiím desetitisíce poutníků. Obraz se stal palladiem karmelitánů a rovněž Habsburského rodu.